ДѢТОЧІЙ ТЕАТЕР.

СЛѢДАМИ БАТЬКА

СЦЕНИЧНЫЙ ОБРАЗ З ДѢТОЧОГО ЖИТЯ В 2 ДѢЯХ

З СПѢВАМИ И ГРАМИ.

ПО ЛЮНИ НЕРѢШЕНОЙ

ПЕРЕРОБИВ

АНДРІЙ ВОРОН,

УЧИТЕЛЬ.

НАКЛАДОМ НОВИНКИ »НАШ РОДНЫЙ КРАЙ«. ТЯЧЕВО

EX
LIB
RIS

PAUL R. MAGOCSI

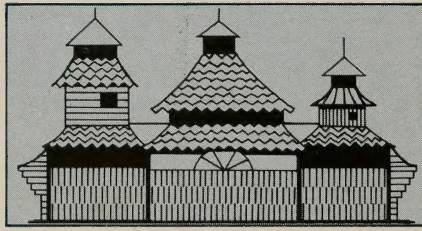

ДѢТОЧІЙ ТЕАТЕР.

Слѣдами Батька

Сценичный образ з дѣточого житя в 2-ох дѣях

З СПѢВАМИ И ГРАМИ.

ПО ЛЮНИ НЕРѢШЕНОЙ

ПЕРЕРОБИВ

АНДРІЙ ВОРОН,

УЧИТЕЛЬ.

НАКЛАДОМ НОВИНКИ »НАШ РОДНЫЙ КРАЙ«. ТЯЧЕВО.

Дѣвѣ особы:

БОҐДАН,
МАРУСЯ, єго сестра,
ВАСИЛЬ,
ОДАРКА, єго сестра,
ИВАН,
ГАФІЙКА, мала сестра Ивана,
ЙОСИФ,
ОЛЕНКА.

[Иван и Гафійка з румунського села и ледва що поселилися в селѣ, в котрôм рѣч дѣєся. Мати ѣх вôддалася за вдôвця-батька Василя и Одарки. Рѣч дѣєся на селѣ. Може выступати й бôльше дѣтей и брати участь в забавах].

І. ДѢЯ.

Широке поле пѣд лѣсом. Дальше на лѣво улиця, яка веде в село. Всѣ дѣти, окрем Богдана бавляться в звонок. Стоять в колѣ и спѣвають:

„А наш звонок звонить, бѣм бам, бѣм бам,
Я до того звона ланцок дам.
Ну те дѣти имайтеся,
Тай до звона чѣпляйтеся
Най нам звонить бѣм бам, бѣм бам.
Най нам звонить бам".

(Коли скѣнчили, Одарка вылучуеся з колеса).

ОДАРКА: Ей, доста вже сего звонка, десятый раз спѣвай то саме. Не люблю одноманѣтности.

ГАФІЙКА: И я вже втомилася.

ОДАРКА: То ходи, сѣдай коло мене. (Гафійка вѣдходить помало — сѣдае коло Одарки. Колесо розриваеся).

ОЛЕНКА: А може будемо гратися в дащо иншого, на примѣр в „Засадила...."

ДѢТИ (разом): Добре, добре!

(Дѣти гуртуються знову — Одарка сидить дальше).

ВАСИЛЬ: Та вставай Одарко, а то засѣла як стара.

ОДАРКА: А ты нѣчого не робив бы, лиш грав-быся цѣлый день.

ЙОСИФ: Бо на се и е лѣс, щобы гратися.

ВАСИЛЬ: На се недѣля, щобы набавитися за доста, а то завтра зложиш руки в школѣ и будеш сидѣти, як мрук через кôлька годин.

МАРУСЯ: Але за се будеш слухати всякѣ цѣкавѣ рѣчи.

ВАСИЛЬ: Цѣкавѣ? Та не знати, що там цѣкавого. Менѣ цѣкавѣйше по лѣсѣ уганяти, ловити мотылики, зрывати цвѣты ...

ОДАРКА: (перерыває): И хоть бы стораз гратися в звонок.

ВАСИЛЬ: Так, так, „звонок"; — люблю гратися над все. Школа нѣчого не варта — забава то житя!

МАРУСЯ: Думаю Василю, ты лиш так жартуеш, бо хиба знаеш, що забава мила лише для одпочинку по роботѣ. Выповнити житя може лиш робота.

ВАСИЛЬ: Робота, робота!... я не перечу, що и робити треба, але скажи менѣ, що за хосен сидѣти в школѣ.

МАРУСЯ: Великий, превеликий хосен.

ВАСИЛЬ: Скажи лучше, що нѣякий.

(Иван, котрый досѣ говорив з Гафійкою, втручаєся як бы обидженый).

ИВАН: Ах! Щож ты Василю говориш, ты, котрый в сѣм роцѣ кôнчиш четверту класу, звѣдаеш який хосен дае школа.

ВАСИЛЬ (обуреный): Не ахкай, а лучше одповѣдж на моє питаня.

ИВАН: Та хоч бы то одно, що научишся читати, писати, то вже дуже великий хосен.

МАРУСЯ: И вже за се, хотьбы лиш за се, мы повиннѣ буги дуже вдячнѣ нашим учителям, котрѣ нас сего научили, и нашим родичам, котрѣ нас до

школы посылають, и всѣм тым, котрѣ дбають про то, щобы в селѣ була школа.

ВАСИЛЬ (нетерпеливо): Доста вже про сесю вдячку; я не перечу, що умѣти читати и писати є дуже выгодне, що се и потрѣбне и хосенне, але сего можна научитися за два роки. А чого нам кажуть сидѣти в школѣ аж 6 лѣт. Ци се не утрата часу?

ИВАН: Сумно Василю, що ты так говориш.

МАРУСЯ: Та ци можна красше провести час як в школѣ? Кождого року, кождого дня, кождоѣ годины научимося щось нового.

ВАСИЛЬ (нетерпеливо): Сего можно научитися и без школы.

МАРУСЯ (поважно): А то не хосен, що впознаеш свôй нарôд, его житя теперѣшнее, славну его минувшость; — що научишся любити свой рôдный нарôд — и стати гôдным его сыном.

ВАСИЛЬ (насмѣх): Стати гôдным его сыном.

МАРУСЯ (як бы нечула насмѣхованя): Що впôзнаеш славных людей, якѣ выйшли з нашого народа и стали его гордостею ....

ВАСИЛЬ (знову насмѣхуеся): Его гордостею... и що ще?

МАРУСЯ: И впôзнаеш край свôй рôдный, красу рôдноѣ землѣ.

ВАСИЛЬ (смѣеся. Маруся одвертаеся): Правда се Иване?

ИВАН: Ой так Василю! Богато хосна приносить школа. Школа се неоцѣненное добродѣйство.

ВАСИЛЬ: И ты так говоришь, Иване?

ИВАН: А як? Бѣдный то чоловѣк, котрый не зазнав шкôльноѣ лавки, котрый не знае, що то свѣтло науки, не приобрѣв собѣ хоть крохѣтки сего богатства, яким е наука.

ВАСИЛЬ: А я сѣ школьноѣ лавки маю вже аж за много и рад бы як найскорше позбытися єѣ.

ИВАН: Ты не соромишся так говорити Василю?

ВАСИЛЬ (докорливо до Ивана): Знаеш, Иване, не дивуюся Марусѣ: она прото є сестрою Богдана, щобы научилася од него казаня говорити, але що и ты Иване маеш такѣ способности, то я доси не знав, хотя вже два тыжнѣ, як жиемо в одной хатѣ и стали нѣбы братами.

МАРУСЯ: Ты Василю, повинен бути гордый, що достав такого брата.

ВАСИЛЬ: Так, як ты горда на свого Богдана.

МАРУСЯ: Певно, що так.

ВАСИЛЬ: А менѣ всьо одно (докорливо). Лиш жалую, що Иван як раз не став вашим братом. Вы паровали бы чудово и своею тройкою нудили бы всѣх и вся.

ИВАН: Перепрошаю тебе Василю, як зробив тобѣ прикрость моими словами. Не хотѣв я сего.

ЙОСИФ: Думаю, що Иван нѣчого злого не сказав.

ВАСИЛЬ: И я нѣчого, лиш кажу, що була бы з них добра тройка.

ОЛЕНКА: Забуваеш Василю, що и Гафійка до них належала бы.

ВАСИЛЬ: Се маленьке, нѣкому ще не завадить и не поможе, само так, як не помогло то нѣчого, що Иван и Маруся так довго вычисляли, що доброго дае нам школа.

ЙОСИФ (весело): Щастя твое, що Богдана не було, хоть треба признати и они тобѣ всю правду сказали.

ВАСИЛЬ: Може оно и так: але мене всетаки школа вже нудить и волѣю хоть бы по лѣсѣ уганяти.

ОДАРКА (з докором перерыває): И вырости хоть бы на дурака.

ДѢТИ ВСѢ: Ха, ха, ха!

ОЛЕНКА: От, Василю, достав ись!

ВАСИЛЬ: А ты бы вже цвѣрѣнькала з радости, так знай, що нѣчогосѣнько собѣ з сего не роблю. Одарка хоче бути часом дотепна, та тяжкий єѣ дотеп.

ОДАРКА: Та не высьмѣвуй себе неумным базѣканем.

ВАСИЛЬ: А ты мовчиш, удаючи мудру. Думав бы дахто, що ты про всьо то знаеш, про що Иван и Маруся говорили.

ОДАРКА: Но только знаю, що ты: принайменьше научуся усе то, що пан учитель завдають.

ВАСИЛЬ: Ци справдѣ? Ану пригадай собѣ, ци зналась вчора житепись Духновича?

ОДАРКА: А може нѣт? забула лише на хвилю в котрôм роцѣ уродився Александер Духнович.

ВАСИЛЬ: Видиш! А я сказав нараз, коли лише пан учитель з вопросом до мене звернувся.

ОДАРКА: Бо ты мав зошит отвореный и скоро вычитав.

ВАСИЛЬ (з гнѣвом): Неправда! Се клевета, я не мав зошита отвореного, лиш добрѣ научився и тямлю до нынѣ, а на доказ того, повторю тобѣ: „Александер Духнович уродився 24. апрѣля 1803 р.“

ОДАРКА: Нема що казати, любиш похвалитися, а сей раз и вдалося тобѣ перед Иваном и Гафійкою, котрѣ мало тебе ще знають.

ЙОСИФ: Василю, але то за мало сказати в котрôм роцѣ, скажи в якôм краю, мѣсцевости родився Духнович.

ВАСИЛЬ (по хвилѣ): Лишаю се, даючи нагоду Одарцѣ похвалитися.

ОДАРКА: Не належу до тых, що так, як ты люблять хвалитися.

ВАСИЛЬ: Ага голубко, похвалилабыся радо, як бы не порожна головка.

ОЛЕНКА: Одарко, що даеш завстидатися. Скажи ему де уродився наш батько.

ОДАРКА: Он не учитель, щобы я на его вопросы давала одповѣди.

ОЛЕНКА: Пусте! Я и зато сказала бы, а то цѣлу житєпись. Ану Одярко, я зачинаю, а ты продовжай, най узнає, що и мы дащо умѣємо.

ВАСИЛЬ: Ану, ану! — слухаю.

ОЛЕНКА: А. Духнович уродився 24. апрѣля 1803 року в селѣ Тополѣ, Земплиньскоѣ жупы на теперѣшнѣй Словаччинѣ (звертаеся до Одарки). Но Одарко продовжай!

ОДАРКА: Не хочу.

(Иван, котрый в часѣ суперечки говорив тихо з Марусею и Гафѣкою при послѣдных словах Оленки зближаеся до дѣтей, прислухуеся, а потѣм звертаеся до Одарки).

ИВАН: Кажи дальше Одарочко, я з Гафѣкою послухаємо та узнаємо дащо цѣкавого.

ОДАРКА (бере се за докѣр и обиджена каже): Иване, вже й ты идеш слѣдом Василя и зачинаеш менѣ докоряти.

ИВАН: Борони Боже! Одярко, я сказав не в тѣй цѣли, щобы докорити тобѣ, а тому, що справдѣ любивбы почути дещо про Духновича.

ОЛЕНКА: А видав ты сего не знаеш Иване? Тай ты ходив до тоѣ самоѣ класы, що и Одарка.

ИВАН: Та видиш, але нас сего не учили.

ДѢТИ ВСѢ (здивованѣ): Не вчили вас про Духновича, — се неможливе.

ИВАН: Не дивуйтеся дорогѣ, в нашôм селѣ румунська школа, а читальнѣ в нас нема, анѣ такого доброго пана учителя як у вас; ваш учитель сам щирый Русин, любить своє и вас учить сеѣ любови, (сумно) ще раз кажу, нас сего не учили.

МАРУСЯ: Якѣж вы бѣднѣ, що не знаете найбôльшого будителя нашого руського народа; не знаете того Духновича, котрый цѣле своє жите посвятив для свого народа; — котрого память, для нас як память рôдного батька дорога.

ДѢТИ: Александер Духнович, се батько нашого народа,

ИВАН: Так, справдѣ бѣднѣ мы и не лише мы, а усѣ руськѣ дѣти в нашôм селѣ. А бѣднѣ мы не лиш з тоѣ причины, що не знаємо Александра Духновича, але и тому, що взагалѣ не знаємо нѣчого про наш нарôд, про єго житя минувше и теперѣшне, про єго славных людей.

ЙОСИФ; И нѣчого не читали про Духновича?

ИВАН: Нѣчого.

ОЛЕНКА: И не знаете тоѣ ювилейноѣ книжки, котру выдало тов.: „Просвѣта“?

МАРУСЯ: Сеся книжка повинна находитися в хатѣ кождого русина. Там є описане цѣле житя Духновича. А о Волошин так то красно, зрозумѣло написав.

ИВАН: А хто то є Волошин?

МАРУСЯ: Волошин є найбôльший писатель Подкарпатскоѣ Руси, котрый тепер жие. Он дав нам до рук Азбуку, Читанку, Библію, Катехизм и Граматику а окрем того написав дуже много науковых книг для высших шкôл. Он написав и ювилейну книжку про Духновича.

ИВАН: Таку книжку мав я раз в руках, показовав менѣ один паробок з сусѣдного села, кот-

рый є членом читальнѣ Просвѣты и одтам пожичає краснѣ книжки до читаня.

ОЛЕНКА: И наш пан учитель давали нам чичати такѣ книжки, щобы мы всѣ добре выучилися все про Духновича.

МАРУСЯ: Бо обовязком кождого Русина є знати свого найбôльшого повта.

ОДАРКА: И другим про него розказовати.

ВАСИЛЬ: То розкажи нам; от и маєш ще раз нагоду похвалитися тым, що умѣєш.

ОДАРКА: Ты все лучше знаєш, розкажи; тобѣ впрочѣм першенство и по старшинѣ.

(Василь хоче щось одповѣсти, але Маруся перебиває ему).

МАРУСЯ: А вы училися якѣ стихи Духновича на память? Всѣ они такѣ краснѣ, повнѣ любови до руського народу, желаня видѣти его свобôдным и щасливым. Читаючи ѣх часом и заплачеш.

ИВАН: На жаль и сего мы неучилися!

ОЛЕНКА: Як се може бути?

ОДАРКА: Хотяй в наших читанках є стихи Духновича; примѣром (надумуєся . . .)

ВАСИЛЬ (сей час перебиває еѣ): Ага вже знову забула. Не дописує голубко память.

ОДАРКА: Не забула, лиш ты не даєш менѣ пригадати.

ВАСИЛЬ: А я сейчас вычислю тобѣ. От на першôй сторонѣ: „Я русин быв . . .“ (думає довго).

ОДАРКА: И вже всѣ?

ВАСИЛЬ: Почекай . . . ты в горячôм купана; зараз собѣ пригадаю.

ОДАРКА: А видиш, що можна часом забути.

ОЛЕНКА: „Подкарпатскіи Русины“ . . .

ЙОСИФ: „Ой дѣтята соколята . . .“

МАРУСЯ: „Лебедина пѣснь . . . .“

ВАСИЛЬ: Но так, я хотѣв усѣ вычислити, але Одарка мене перепинила.

ОДАРКА: Неправда! — Ты таки не знав, що дальше казати.

ВАСИЛЬ: Але я сказав хоть один, а ты не знала анѣ один.

ОДАРКА: Бо я не хотѣла.

ВАСИЛЬ: Скажи, бо я не знала.

МАРУСЯ: Що вы обоѣ мусите все вадитися и перечити одно другому. Се так не гарно. Вже и пан учитель звернув на вас увагу.

ОДАРКА: Бо вôн всѣм любить докаряти, из всѣх смѣятися, а сам зарозумѣлый, якбы од всѣх розумнѣйщий.

МАРУСЯ: Ганьбися Одарко: вôн бôльше хиба в жарту задираеся з тобою, а ты сейчас кривиш губы.

ОДАРКА: Айно з жарту; вôн любить менѣ допечи.

МАРУСЯ: А ты Одарко, як дѣвчина нѣжнѣйшоѣ вдачѣ повинна ему уступити.

ОДАРКА (крôзь плач): Уступити?... Айно коли вôн що хвилѣ выдумае дащо лиш щобы мене задерти. Я вже з ним не выдержу [плаче].

ГАФІЙКА (обôймае Одарку): Не плач Одарко, не люблю дивитися на слезы.

ОЛЕНКА: Не плач Одарко. Ходѣм лучше бавитися.

ОДАРКА: Не хочу. Пойду скорше до дому и всьо розкажу мамцѣ. Достане вôн своe.

ВАСИЛЬ: Не дуже я сего боюся.

МАРУСЯ: Одарко! Не треба так все до серця брати, та хоть защо гнѣватися и зараз хотѣти пôмститися на других.

ОДАРКА: Айно, тыж не знаєш, як се болить; не знаєш, якѣ се хлопцѣ не добрѣ.

МАРУСЯ: Хлопцѣ, то все хлопцѣ, не так не добрѣ; як пустѣ.

ОДАРКА: Знаю, що твôй Богдан добрый, але Василь.... (плаче).

ВАСИЛЬ (наслѣдує плач Одарки) гу, гу, гу...

ИВАН: Василю, дай же спокôй, се не красно.

ОЛЕНКА: Ей Одарко, ганьбилабыся через хлопцѣв плакати.

МАРУСЯ: Ты теперь не сама в хатѣ Одарко, маєш сестричку в Гафцѣ, будеш мати товаришку в забавѣ и науцѣ, буде тобѣ веселѣйше, ты все так тужила за сестричкою и Бог тобѣ дав.

ОЛЕНКА: Буде вас двѣ, то не дастеся Василеви.

МАРУСЯ: Гафѣка єѣ полюбить.

ГАФѢКА: Я вже єѣ полюбила и менѣ жаль, що она плаче. (Обôймає и цѣлує Одарку. а дальше и сама плаче).

ВАСИЛЬ: От тобѣ на, вже и друга плаче. А ты Гафѣко чого? Яж тобѣ нѣчого не сказав?

МАРУСЯ: Бо она має добре серденько и ѣй жаль Одарки.

ВАСИЛЬ: Гей, гей! з тым довгим водосьом!

ИВАН: Василю, дай вже раз спокôй.

ОЛЕНКА: Ой лучше хотьбы сто разôв бавитися в звонок, як сварити и задиратися.

ВАСИЛЬ: А я не казав, що найлучше бавитися.

ЙОСИФ: То ходѣм и бавмося весело дальше (звертаєся до дѣвчат) но ходѣть!

ОДАРКА: Бавтеся самѣ, мы хлопцѣв не потребуємо.

ВАСИЛЬ: А що гадаєш, що без вас не обôйдемося. Ходѣть хлопцѣ забавимося в короля!

(Хлопцѣ бѣжать до Василя, окрем Ивана, котрый остає коло дѣвчат).

ВАСИЛЬ (стямивши, що Иван стоить. сердитый): А ты Иване хиба до дѣвчат зачисляєшся?

ИВАН (поважно): Нѣт, лиш не люблю незгоды. Маємо бавитися, то бавмося всѣ разом.

ДѢТИ: Так, так, усѣ разом.

ЙОСИФ: А що будемо бавитися? (Хвиля тишины).

ОЛЕНКА: Бавмося вовка.

ЙОСИФ: Лучше почту.

ВАСИЛЬ: Барана, барана.

(Дѣти кричать: однѣ вовка, другѣ почту, а третѣ барана).

МАРУСЯ: А може забавимося в желѣзницю?

УСѢ ДѢТИ: Добрѣ, добрѣ в желѣзницю.

ВАСИЛЬ: Я буду кондуктор.

ЙОСИФ: Я машинѣст.

ХЛОПЦѢ: Мы ваґоны, а дѣвчата гостѣ.

ИВАН (підходить до дѣвчат, котрѣ гурткомъ то сидять, то стоять); Та просимо наших гостей не гнѣватися вже, а прилучитися до забавы.

(Дѣвчата встають. Одарка нахмурена ще сидить).

МАРУСЯ: Ходи Одарко! Забудь! Найкраща рѣч — простити.

(Одарка встає, дѣти уставляються до забавы в тій способ, що хлопцѣ стають разом один за другим и кождый слѣдуючій кладе руки попередному на рамена. Машинѣст, котрый стає на самом передѣ, підносить руку в гору. Кондуктор держиться лѣвою рукою першого хлопця и так бѣжуть дрібненько всѣ разом).

ХЛОПЦѢ (идучи спѣвають):

Вже желѣзниця йде
Нѣ хвилины не спочне
Нѣ хвилины не спочне
И в Ужгород пожене.

(Машинѣст шипить „ши... ши... желѣзниця стає. Кондуктор пускає руку, котрою тримався ватонов и стає перед дѣвчатами, котрѣ гуртком держаться).

ДѢВЧАТА (звертаються до кондуктора и спѣвають):

Мы о мѣсто просимо
В Ужгород поѣдемо.

КОНДУКТОР (сам):

Дуже тяжко се буде
Много гостей вже тут е.

(При послѣдных словах показує на желѣзницю)

ДѢВЧАТА (спѣвають):

Мы вас дуже просимо.
Ще и мѣста видимо.

КОНДУКТОР (спѣває):

Тож скоренько сѣдайте,
И в Ужгород рушайте.

Спѣваючи роздає картки, (можуть бути листки дерев). Дѣвчатка всѣдають в тѣй способ, що кожда кладе руки на вытягненѣ руки хлопцѣв и так держучися усѣ разом ѣдуть. Кондуктор трубить: „тра-ра-ра“. Машинѣст шипить: ши..., ши...“ Бѣжать усѣ разом. Хлопцѣ голосять: чи, чи, чи, чи, наслѣдуючи желѣзницю. За хвилину стають, шиплять. Кондуктор пускає руку, стає на боцѣ и голосить: „УЖГОРОД“.

КОНДУКТОР (спѣває):

Ужгород, высѣдайте,
И мѣсто оглядайте,

Славну нашу столицю,
В нѣй театр и Просвѣту
Епископство и замок
Лаборецѣв будинок.

(Дѣвчата высѣдають. Хлопцѣ идуть дальше, идучи спѣвають):

Вже желѣзниця иде
Нѣ хвилины не спочне
Нѣ хвилины не спочне
До Пряшова пожене.
(Стае як подано высше).

ДѢВЧАТА: спѣвають:

Мы Ужгород видѣли
Серця нашѣ скрѣпили
Давну славу згадали
З жалем мѣсто прощали
Знов о мѣсто просимо
У Пряшов поѣдемо!

КОНДУКТОР (сам):

Дуже тяжко се буде
Много гостей вже тут е.

ДѢВЧАТА:

Мы Вас дуже просимо
Ще и мѣста видимо.

КОНДУКТУР (сам):

Тож скоренько сѣдайте
До Пряшова рушайте.

(Дѣвчата всѣдають як перше и идуть. Кондуктор голосить: „Пряшово“, желѣзниця стое як высше подано).

КОНДУКТОР (спѣвае):

Мы у Пряшов прибули.

ДЄВЧАТА: Про могилу мы чули
Нашого Духновича
Любимого нам Батька
Просимо показати
Як ид церквѣ пойти.

КОНДУКТОР (сам):

Туды пѣшком пойдемо
Могилу нащивимо.

Идуть пѣшком. Кондуктор, котрый проводить ѣх заквичить „Могила Духновича". Дѣвчата и хлопцѣ зроблять повколесо и усѣ разом спѣвають:

Славна, славна могила
Тѣло Батька покрыла
Але духа не скрые
В серцях наших он жие.

(Кончать и хвилину стоять мовчки).

МАРУСЯ (з одушевленем): И жити буде во вѣки!

ИВАН (чутливо): Яка се красна и поучаюча забава, першийраз єѣ вижу!

ОЛЕНКА: Правда, що красна. Наш пан учитель нас сего научив.

МАРУСЯ: Дуже люблю сесю забаву, а найлучше послѣдну строфу, котра славить Духновича!

ДЄТИ: Бавмося ще раз.

ОДАРКА: Нѣ, вже доста, сѣдаймо тепер мало.

ВАСИЛЬ: Видиш Одарко, ты все нахмурена, коли дѣти розбавленѣ и в кождого охота, ты одна казиш.

ОДАРКА: Але я лише для того, бо Гафѣка змучилася, а мама казала на ню уважати.

ИВАН (пѣдходить до Гафѣки): Ты справдѣ Гафѣко втомлена, одпочинь мало, (звертаєся до дѣтей): але вам се най не перешкоджує; бавтеся спокѣйно дале; она щось нездорова.

МАРУСЯ: А Гафѣка буде сама сидѣти? Се було бы не красно еѣ саму лишити.

ОЛЕНКА: Гафцѣ було бы се непріємно, она и так чужа ще мѣж нами.

ВАСИЛЬ: Правду кажу я все, що з дѣвчатами нѣколи нич не мож робити. Одна хворѣе, друга плаче, а третой згов якась инша бѣда.

ОДАРКА: А вы хлопцѣ якѣ? Сварливѣ, крикливѣ, невносивѣ пустяки.

МАРУСЯ: Оленко, шобы перешкодити новой звадѣ заспѣвай дащо, мы послухаемо и одпочинемо.

ОЛЕНКА: Спѣваймо всѣ.

МАРУСЯ: Спѣвай Оленко сама, в тебе красный голос.

ОЛЕНКА: Добре.

ВАСИЛЬ: Оленка до спѣву, як рыба до воды.

ОДАРКА: А тобѣ и се шкодить.

МАРУСЯ: „Хто веселый, хто спѣває,
Той и добре серце мае".

(Звертаючись до Оленки). Но Оленко, починай, слухаемо)!

ОЛЕНКА (спѣвае):

В чужинонькѣ пребываю, марно час иде,
За родинов загибаю, о деж она де?
О Боже мой милостивый, верни мя домой,
Да увижу, да услышу глас родины моей.

(Перестае спѣвати).

ИВАН: Красно, дуже красно!

ОЛЕНКА: А теперь спѣваймо усѣ разом!

ДѢТИ ВСѢ (спѣвають):

Реве та стогне Днѣпр широкий,
Сердито вѣтер завѣва.
До долу вербы гне высокѣ,
Горами хвилѣ подойма.

(Коля скончили):

ВАСИЛЬ (нетерпеливо): Но вже и наспѣвалися и одпочили доста. Тепер бавмося, бо вечер буде.

ОЛЕНКА: Де ще вечер!

ОДАРКА: Мы хочемо сидѣти и слухати спѣву.

ДѢВЧАТКА: Так, так!

ВАСИЛЬ: Но и годен з вами дахто погодитися.

МАРУСЯ: Я вас погоджу, бавмося в школу. Сяк и сидѣти будемо и бавитися разом.

ДѢТИ (окрем Василя). Добре, добре! бавмося в школу.

ВАСИЛЬ: Маю за доста сеѣ школы що дня.

ОДАРКА: То ты не бався.

ОЛЕНКА: Маруся буде учителькою.

ЙОСИФ: Нѣ, Иван учителем.

ОДАРКА: Коли мы дѣвчину хочемо.

ВАСИЛЬ: А мы хлопця.

ДѢВЧАТА (окрем Марусѣ): Мы Марусю!

ХЛОПЦѢ (окрем Ивана): А мы Ивана!

МАРУСЯ: Добре най буде Иван; ему одступаю першенство, бо он ще як гôсть меж нами.

ДѢТИ: То добре, добре!

ИВАН: Нѣ, я дякую, але коли згодилися на хлопця то най буде Богданко.

ОДАРКА (скоро): О Василько — що он буде звѣдати, коли сам нѣчого не знае.

ИВАН: Алеж я сказав (сильно) Богданко.

ВАСИЛЬ: Ѣй Василь все солею в очах.

ИВАН: Богдан знае всьо красно про Духновича, и щось цѣкавого нам розкаже.

ОЛЕНКА: А де є Богдан?

ЙОСИФ: Як мы почали гратися в звонок, он одлучився и пôшов не знаю куды.

ИВАН: Я видѣв як пôшов в сесю сторону (показуе на право).

ВАСИЛЬ: Чому той Богдан не хоче нѣколи з нами бавитися. Аж сердить се мене.

МАРУСЯ: И чого се тебе Василю має сердити. Се така его вдача. Вôн любить дуже читати та певно десь и теперь сидить з „Поезіею“.

ГАФЬКА: Хто то Поезія?

ВАСИЛЬ Про рѣч не питаємe хто, лише що.

ОДАРКА: Василю, вже и Гафьцѣ докаряеш.

ВАСИЛЬ: Не докаряю, лиш поправляю.

ОДАРКА: Вона се знає и без тебе.

ВАСИЛЬ: Але зле сказала.

ИВАН: Позвольте любѣ, що вмѣшаюся в ваш переговôр и выясню справу. Гафька дѣйсно знає як питаємо про рѣч и як про особу, але не знає, що то поезія.

ГАФЬКА: Я думала, що якась дѣвчина так называеся.

ВАСИЛЬ: Ха! ха! ха!

ИВАН: Не смѣйся Василю! про се она неучилася, не єѣ вина, що сего не знає. Я признаюся Вам, що сам про се мало що знаю. Поезія се має бути якась книжка.

ОДАРКА (скоро): Так „Поезія“ а властиво „Поезіѣ“ се книжка, котру написав А. Духнович.

ВАСИЛЬ: Неправда! „Поезіѣ, се збôрник всѣх стихôв А. Духновича, помѣщеных в однôй книжцѣ, котру зладив Авг. Волошин.

ОЛЕНКА (шуткуючи); И не Волошин, але Фр. Тихій.

МАРУСЯ: Вы знову перечитеся, а Иван и Гафька нѣчого розумѣти не годнѣ. Скажѣть спокôйно: „Поезіѣ“, се збôрник всѣх стихôв, якѣ написав Духнович, зôбрав до єдна Др. Фр. Тихий, а выдало тов.: Просвѣта“ в Ужгородѣ.

ИВАН: Но сяк, то є красно! Вже и Гафѣка знає, що то є „Поезія“. Може маєте одну з тых книжок?

МАРУСЯ: Богдан дôстав вôд пана учителя в дарунок за красно выголошеный стих: „Лебединна, пѣснь“, яку декламовав на 120 рôчном ювилею А. Духновича.

ИВАН: Має єѣ може тут?

ВАСИЛЬ: Вôн з нею и нѣколи не розлучаєся.

ИВАН: Так — се дуже добре, ходѣм до него, попросимо, най нам з неѣ дащо перечитає.

ОЛЕНКА: А де его найти?

ВАСИЛЬ: Он як запхаєся в який гущавник, то его хоть з свѣчкою глядай.

МАРУСЯ: Он пôшов в сторону яру.

ИВАН: То пôйдемо туды и поглядаємо его.

ОЛЕНКА: Будемо спѣвати, а он як почує спѣв сам выйде нам на зустрѣч.

ВАСИЛЬ (радôсно): Нѣ, не так, знаєте що, пôйдемо тихо и напудимо го.

ДѢТИ: Добрѣ, добрѣ!

ОДАРКА: Мы гукнемо а вôн напудиться и давай утѣкати.

ЙОСИФ: А то буде смѣх.

ДѢТИ: Ха! ха! ха! (подскакують даякѣ з радости).

ВАСИЛЬ: Нѣ, не гукнемо. Як з далеку увидимо его, вы скрыєтеся, а я тихо пôдсунуся в сусѣдный корч и зачну мурмотѣти як медвѣдь. Он зачне втѣкати, а мы в смѣх.

ОДАРКА: Нащо его лякати, скорше я удавати буду плач дѣтины, ему стане жаль, зачне глядати дѣтину, а як зближиться до нас, то мы всѣ нараз гукнемо.

ВАСИЛЬ: Одарко! твоѣ думки бери и хоч у книжках друкуй, такѣ мудрѣ

ОДАРКА: А всеж мудрійшѣ як твоѣ, бо Богдан знає, що в наших лѣсах медведѣв нема.

ВАСИЛЬ: Тебе нѣхто бы не переговорив.

ИВАН: Бо и шкода часу на таке говореня; от лучше ходѣм всѣ разом красно спѣваючи.

МАРУСЯ: Так то красно, коли в лѣсѣ лунає пѣсня.

ОЛЕНКА: На звук пѣснѣ вбн прокинеся.

ВАСИЛЬ (гнѣвно): Ты хиба не знаеш, що як Богдан зачитаеся, то хотьбы му великоднѣ звоны в ухо звонили, то не вчуе.

МАРУСЯ: Но, Василю, — хиба медвѣдь голоснѣйше мурмоче, чим звоны звонять.

ОДАРКА: А то зловили тебе в лапку.

ВАСИЛЬ (гнѣвно): Уважай на себе, не на других.

ОДАРКА (до дѣтей): Ба, се смѣху варта. Мурмотанєм медвѣдя хотѣв его настрашити, а звонбв каже — не зачуе.

ДѢТИ: Ха! ха! ха!

БАСИЛЬ: Вы й до колючки смѣялибыся.

ОЛЕНКА: Лучше, як сваритися.

ВАСИЛЬ: А чуй! и она мае голос.

ИВАН: А то не хоть якій, бо спѣвае як соловій.

МАРУСЯ: Оленко, зачни спѣвати, та спѣваючи ходѣм глядати Богдана.

ДѢТИ: Добре! добре!

ВАСИЛЬ: Но най буде й так. Але идѣть помало а я побѣжу наперед и як увижу Богдана дам знак, а вы втихнете. Добре?

ДѢТИ: Добре! добре! Бѣжи.

(Василь бѣжить. Оленка зачинае спѣвати, спочатку сама, а потому всѣ дѣти).

ОЛЕНКА: Раз, два, раз два, дѣти в гай
Раз, два раз два, иде май
Там пташата пѣснь спѣвають
Краснѣ цвѣты продвѣтають.
Раз, два, раз два, дѣти в гай
Раз, два, раз два, бо вже май.

Одходячи за сцену, голос тихне, а заслона впадає.

ДѢЯ II.

(Лѣс. На горбку пѡд деревом сидить Богдан з отвореною книжкою „Поезіѣ Духновича“ и голосно читає).

БОГДАН: Я Русин быв, єсьм и буду,
Я родився Русином,
Честный мѡй рѡд не забуду,
Останусь его сыном.
Русин був мѡй отець, мати,
Руськая вся родина,
Русины сестры и братя
И широка дружина.

(перестає читати, думає... потому знов):

Великий мѡй рѡд и славный,
Міру єсть современный,
Духом и силою славный
Всѣм народам приємный.

— — — — — — — — — — — —

Руським потом я питан быв,
Руським иду росходом,
В широкий свѣт; но не забыв
Со своим знатись родом.

— — — — — — — — — — — —

Прото тобѣ, о роде мѡй
Кленусь живым Богом
Я твой буду,
Твоим другом и умру.

(Перестає читати и з одушевленем говорить):

Яке се красне, як з глубины серця писане. Як много мож из сих пару стрѣчок научитися. А мож научитися з них любити свѡй нарѡд! Любити и не-

ганьбитися назвою „Русин". Коли наш „Батько" жив, тодѣ ганьблива була назва „Русин". Однако вôн неганьбився нею. Он смѣв смѣло заявяти „Я Русин быв" але и на будуче голосно, щобы пересвѣдчити кождого, заявляе „есьм и буду"..." Любив вôн, дуже любив свôй руський нарôд, и тота любов находиться в кождôй стрѣчцѣ его стихôв и в кождôй его дѣяльности. Не мав иньшого желаня, лиш щобы тота любов переняла кождого, щобы в кождôм горѣла любов до свого рôдного.

(Показуеся Василь з лѣвоѣ стороны, обережно заглядае помѣж корчѣ и прислухуеся, то знова обертаеся поза себе якбы дивився, ци не йдуть дѣти. Почувши, що Богдан щось гововить, каже до себе):

ВАСИЛЬ: Що се? Вôн сам з собою говорить? Кобы дѣти були скорше тут, а то буде смѣху.

БОҐДАН (говорить дальше): Кобы вже раз сеся любов злучила всѣ людскѣ серця, кобы зникли всѣ сварки — незгода, тодѣ свѣт бузбы раем — каже и наш дорогий пан учитель.

ВАСИЛЬ (до себе): Ци дорогий — не знаю, але нудный як ты.

БОҐДАН: Який он добрый, як сердечно желав добра нашому народови. Як дуже працюе над дѣтьми в нашôм селѣ, опѣкуеся нами, як рôдный батько.

ВАСИЛЬ (котрый був зверненый в противну сторону дивлючись за дѣтьми — звертаеся в сторону Богдана, а чуючи що говорить дальше каже): Он дальше до себе говорить. Йому щось в головѣ не те (показуе на чоло з усмѣхом).

БОҐДАН (дальше): Ог хочбы мене приготовляе до ґимназiѣ, хотяй мама нѣчим се ему нагородити не може, бо е худобна. Тôлько всего маемо, що выстане на житя. Вôн и говорить все, що ему не в

защо дяковати, бо вôн лиш повинноcть свою исповняє супроти ближних. Як я єго люблю!

ВАСИЛЬ (до себе): Кобы вже дѣтьня надôйшла. Вôн так разбалакався, що на певно не вчувбы, якбы я став коло него. Можна бы єго порядно напудити.

БОҐДАН (дальше): А все то каже, що любить мене учити через то, бо я так розумѣю Духновича и иду слѣдами єго. Нераз жалуе, що другѣ дѣти не можуть одчути красу Духновичовых стихôв.

ВАСИЛЬ (нетерпеливо): Де они так забавилися?

БОҐДАН (дальше) И справдѣ. От и днесь — я хотѣв ѣм дащо прочитати з „Поезіѣ“ — та де!.. закричали мене, а декотрѣ и высмѣяли.

ВАСИЛЬ (до себе): Се он до мене пѣе, ха! ха!

БОҐДАН: А я читавбы сесѣ стихи днями и ночами....

ВАСИЛЬ (майже нараз з ним): Читай, читай, лиш нас ѣх ними не нудь!.. (оглядаєся).

БОҐДАН: И мало менѣ сего, я любив бы, щобы всѣ читали и одушевлялися ними... щобы всѣ жили духом Батька.

(Чути з далека пѣсню):

Раз два, раз два дѣти в гай
Раз дна, раз два бо вже май.

(Василь вылазить з корчэ, в котрôм сидѣв, иде скôлька крокôв в зад, показуе руками, щобы дѣти втихли — але пѣсня лунае дале).

ВАСИЛЬ: Ачей ня не видять. Бѣжу на против них, щобы втихли, бо инакше все показять.

(Выбѣгае, за сценою чути єго голос):

ВАСИЛЬ: Тихо! тихо! (Пѣсню чути дальше).

БОҐДАН (до себе): Що се?... лунае пѣсня? ага! мôй гурток зближаеся. Маруся казала, що по забавѣ приведе ѣх, щобы послухали дасколько стихôв. Може выйти ѣм на застрѣч... (надумуеся) а

може хотять мене напудити. Они люблять жартовати, особливо Василь и Одарка. Остану на мѣстѣ.

(Чути знову голос Василя).

ВАСИЛЬ за сценою: Тихо крикуны!

(Веселый смѣх дѣтей). Ха! ха! ха!

ВАСИЛЬ: А чого регочетеся, он тут є, а вы кричите.

ОДАРКА: Ты сам найбольший крик робиш.

ВАСИЛЬ: Я кричу зато, щобы вы втихли.

(На сцену заглядає перша Оленка, обзираеся довкола и одвернувшися звѣдає Василя):

ОЛЕНКА: (тихо) А де Богдан?

ВАСИЛЬ (показуе): Там за корчами (до входячих за ним дѣтей). Тихо! пс!

(Входять дѣти, показують пальцями, шепочуть, хихочуться тихо. Иван и Маруся поважнѣ).

БОҐДАН (межи тым до себе): Вгадав я! Се они. Хотять мене напудити. Вдам, що нѣчого не чую (читаѣ тихо)

ВАСИЛЬ (до дѣтей): Видите, який зачитаный. Анѣ не надѣеся, що мы туй.

ДѢТИ: Ага...! ха! ха! ха!

ВАСИЛЬ: Я пôдсунуся близше и гукну.

ОДАРКА: А мы що?

ВАСИЛЬ: Будете смѣятися, як он зачне утѣкати.

ОЛЕНКА: Або заспѣваймо всѣ разом.

ЙОСИФ: Або заплескаймо в долонѣ.

ВАСИЛЬ (лихый): А може засвищѣм.

ДѢТИ (тихо смѣються ха! ха! ха!): (Иван з Марусею щось тихо говорять поважно).

ВАСИЛЬ (до дѣтей): Не смѣйтеся, бо лишу вас.

ОДАРКА (приступаѣ до него): Та що? дуже тя задержуемо!

ВАСИЛЬ (указуе затисненый кулак): То тобѣ гукну першій раз в ухо.

ИВАН: Василю, так мае закôнчитися веселый жарт?

ВАСИЛЬ (лихий): То най не зачинае.

ОДАРКА: Та ты зачѣпаешся и не знати за що.

ВАСИЛЬ: То постôйте мало тихо, а я забѣжу туда (показуе) и напуджу его.

ОДАРКА: А я з другоѣ стороны зайду (хоче ити).

ВАСИЛЬ (здержуе еѣ): Стôй, а тобѣ куды?

ОДАРКА: А тобѣ куды?

ВАСИЛЬ: Менѣ туды — знаеш, — а тобѣ тихо стояти (потручуе Одарку взад).

ОДАРКА: Що тручаешся, чекай скажу мамѣ (з плачом одтручуе Василя).

(Богдан на плач Одарки встае и помало йде на зустрѣч ѣм. Иван и Маруся увидѣли се и указують Гафѣцѣ и Оленцѣ. Василь и Одарка потручкуються и скачуть до себе, одверненѣ плечима до Богдана — не видять, шо той наближаеся).

ВАСИЛЬ: Ей ты така губата, що гей!

ОДАРКА: А ты языкатый.

ВАСИЛЬ: Ты сварлива, криклива сорока.

ОДАРКА: А ты паскудный чорный ворон!

(В гнѣвѣ забувають за плян и кричать до себе голосно. Межи тым Богдан стае коло них за корчом и дае знак дѣтям, котрѣ его увидѣли, щобы мовчали. Йосиф, котрый стоить близько Василя, хапае его за рукав та каже:

ЙОСИФ: Богдан иде!

(Правѣ тодѣ выходить Богдан з корча з „Поезіями“ в руцѣ и заглубленный у книжку читае):

„С мыслію о горной жизни.
Жийте благо для отчизны . . .“

(В сей хвилѣ чуе голос Йосифа „Богдан иде . . .“ пôдносить голову, а тодѣ якраз обертаються Василь и Одарка и стямивши Богдана сперед собою, одскакують взад, як напудженѣ).

ДѢТИ: Ха! ха! ха!

БОҐДАН (спокойно): Я вас напудив? Дуже перепрошую, не хотѣв.

ОЛЕНКА: А они тебе хотѣли дуже напудити.

ВАСИЛЬ: Хотѣли, але не так дуже, от задумали, зробимо смѣх, як буде дуже задуманый.

БОҐДАН: И було бы ся Вам се знаменито вдало, бо я справдѣ быв думками дуже далеко...

ИВАН: Що ты читав Боґдане?

БОҐДАН: Читав стих Духновича, в котрôм он всѣх кличе до спокôйного и благого житя, кличе всѣх до любови, и я думав про то, що який бы був рай на земли, колибы всѣ люде жили в згодѣ и любови.

МАРУСЯ: О справдѣ так.

БОҐДАН: Та правѣ тодѣ почув я якусь сварку, та встав поглянути хто се в так краснôм лѣсѣ, так некрасно свариться.

(Дѣти дивляться мовчки одно на другого, смѣються, показують на Василя и Одарку).

БОҐДАН (говорить дальше): Але доки я помало рушився, як виджу, сварливѣ пташенята полетѣли, а вы надôйшли.

ВАСИЛЬ (з гнѣвом): Не смѣхуй Боґдане, бо злôсть мя бере.

БОҐДАН: За що Василько?

ВАСИЛЬ: Зато, що ты любиш з других шутковати, а се також не красно.

БОҐДАН: Не шуткую з нѣкого, лиш прикро менѣ и подумати, не то що вѣровати, що сеся сварка мала мѣсто серед моих товаришôв.

ЙОСИФ (до Василя): А видиш, треба було тобѣ сего?

ВАСИЛЬ: Се не лиш до мене кажи, але и до Одарки.

БОҐДАН (дальше, якбы не чув): Сварімося мѣсто того, щобысьмо йшли за словами нашого батька Духновича, котрый казав:

С мыслію о горной жизни,
Жийте благо для отчизны....

котрый сам обоймав всѣх своєю великою любовю, терпѣв цѣле житя и для других все посвятив.

(Дѣти стають поважными и притакують Боґданови).

БОҐДАН (дальше): Подумайте, як терпить дух Духновича, коли видить, що мѣсто любови, яку он нам в заповѣт дав, панує в наших серцях гнѣв; мѣсто порозумѣня — незгода. —

(Що раз сильнѣйше говорить, перенятый своими словами):

— А сеся незгода се найбольшое нещастя нашого народа. Незгода зруйновала наш народ, котрый був колись славный и могучий, и незгода є тота, котра одбирає ему и тепер силу та он, хотяй и свобôдный, не годен пробудитися з того сна, з котрого вже „батько" Духнович его будив.

(Иван и Маруся слухають нерухомо, другѣ дѣти то поважно слухають, то перешептуються; часто звертаються до Василя, котрый то руками обороняєся, то показує на Одарку, в концѣ знетерпелився и перерывае Богданови):

БАСИЛЬ: Ты задалеко заѣхав Боґдане. Я з Одаркою, — бо знаю, що до нас сесе казаня говориш — ще не цѣлый народ — а наша незгода народови нѣчого не пошкодить, як и наша згода нѣчого не поможе.

БОҐДАН: О дорогий товаришу, ты дуже помыляешся. Ваша незгода дуже много, злого може принести нашому народови, бо и вы станете колись го-

рожанами, членами нашого руського громадянства, ґаздами у нашôм селѣ.

ВАСИЛЬ: А, доти ще много воды уплыне.

БОҐДАН: Се правда, але коли звыкнете до сварки з молоду, то и пôзднѣйше не вôдучитеся вôд неѣ — а будете сваритися ще завзятѣйше, а тым самым будете давати лихий примѣр другим, будете тратити час на сварках, мѣсто того, щобы дащо корысного зробити, будете йти все один против другого, мѣсто того, щобы всѣми силами помагати один другому.

ОЛЕНКА: Так, так! И пан учитель все так говорить „нагинай голузку, доки молоденька".

ВАСИЛЬ: Боґдан и пана учителя переговорив бы.

ОЛЕНКА: То нѣ! Але говорить нераз справдѣ як вôн сам.

ИВАН: Тому мы прийшли Боґдана просити, щобы був нам учителем.

МАРУСЯ: По всѣх забавах. захотѣлося нам побавитися в школу.

ВАСИЛЬ (на боцѣ): Не всѣ сего хотѣли, нѣ!

МАРУСЯ (дальше): Послухати дащо з „Поезій" и прото поглядали тебе.

ГАФѢКА: Мы хочемо бавитися в школу.

БОҐДАН: Дуже красна забава, а и корыстна. Бавлючися мож много научитися.

ИВАН: Мы хочемо научитися дащо про Духновича.

ГАФѢКА: Бо я боюся йти до школы помѣж дѣти, котрѣ так красно знають про Духновича, а я нѣчого.

ВОҐДАН: Та ты ще маленька, ще маєщ час научитися Гафѣко.

МАРУСЯ: Але яка маленька цѣкава, кобы ты знав Богдане. Усѣ майже повѣстки и стихи з читанки Ивана знає, як бы з ним до одноѣ класы ходила.

ГАФѢКА: Бо Иван часто голосно учиться и часто оповѣдає менѣ то, що учився.

БОҐДАН: А ты любиш слухати оповѣданя?

ГАФѢКА: Дуже люблю — и Ивана люблю за то, що дѣлиться зо мною из всѣм.

ИВАН: Бо ты добра и цѣкава дѣвчина. Чому бы я не мав зробити тобѣ сеѣ приємности? Ты и сестричка моя люба.

БОҐДАН: Я дуже тѣшуся, що вы так обое любитеся.

МАРУСЯ: Так любо дивитися на зго́дну родину.

БОҐДАН: Думаю що за вашим примѣром по́йде також и друга пара, котро́й вы стали теперь братом и сестрою.

ГАФѢКА: Я тѣшуся, що маю сестричку.

ВАСИЛЬ (втручаеся). А що маеш другого брата тому нѣ?

ГАФѢКА: Чому бы нѣ... але люблю Одарку. (До Богдана): Одарка добра дѣвчина, Боґдане!

БОҐДАН: Они обое добрѣ и любляться, лиш такѣ палкѣ натуры мають.

ОЛЕНКА: Хоть за яку дро́бницю скачуть до себе, ях когутики!

ВАСИЛЬ (заганьбленый): Та я не хотѣв... Я вже поправлюся... То́лько Одарка не хоче...

ОДАРКА (живо): Я також поправлюся! Я вже буду инша!

ВАСИЛЬ (подає руку): Не гнѣвайся Одарко

ОДАРКА: (стискає єго руку): Но, вже згода мѣж нами!

БОҐДАН: Помирилися нашѣ когутики.

(Дѣти смѣються и плещуть в руки. Одарка и Василь заганьбленѣ, але з другими ведно смѣються).

БОҐДАН: От такѣ то дѣти любив бы Духнович.

ГАФѢКА: Боґдане! То Духнович любив дѣти?

БОҐДАН (весело)! Любив и то дуже! В своѣм домѣ в Пряшевѣ зарядив цѣлый дѣтский дôм. Там зôбрав дѣти-сироты, давав ѣм из свого ѣду и все потрѣбное и засылав до школы. А он и сам учив ѣх, щобы з них стали свѣдомѣ русины, а не раз по науцѣ сѣв межи дѣти и ведно з ними побавився.

ВАСИЛЬ: Ось видите Духнович був великим чоловѣком, а прото любив бавитися... я хоть в тôм иду єго слѣдом...

ДѢТИ: Ха! ха! ха!

ОЛЕНКА: Василь все Василем.

ВАСИЛЬ: А ты хотѣла бы щоб став Оленкою.

ДѢТИ: Ха! ха! ха!

ОДАРКА: То и добре забавитися мало по науцѣ.

ГАФІЙКА: То, Духнович був дуже добрый.

ИВАН: Опов ѣдай Боґдане ще дащо цѣкавого про Духновича.

БОҐДАН: Дуже радо, коли лише хочете.

ДѢТИ: Хочемо! просимо!

(Сѣдають всѣ в пôвколесо. Боґдан по серединѣ).

БОҐДАН: А що вам оповѣсти?

ГАФІЙКА: Що ще з дѣтьми робив Духнович?

БОҐДАН: От нераз бывало иде дорогою та увидить гурток дѣтей, так и забуде куда йшов. Стане помѣж них и почне з ними говорити. А дѣти слухають — радôстно. — Вылазять ему на колѣна, гладять єгл по лицѣ, по головѣ. А вôн смѣється и нераз и заплаче.

ГАФІЙКА: Богдане! А Духнович мав братôв и сестри?

БОҐДАН: Мав. Много ѣх було, а були сиротами, бо ѣх батько скоро помер. Прото вôн много раз и плакав бавлючися з дѣтьми, бо пригадав своих братикôв и сестричок-сирот. Як ѣх батько помер настала для них тяжка година.

ОЛЕНКА: А чому то Боґдане?

БОҐДАН: Бо они остались бѣдными, а и он не мôг статися тым, чим хотѣв.

ИВАН: А чим вôн хотѣв бути?

БОҐДАН: Вôн хотѣв статися мѣряльником. Та до тоѣ школы де мѣряльники учаться дуже много треба було платити, а его мати вдовиця не могла. И так пôшов он учитися за попа.

ГАФІЙКА: А там не треба платити?

БОҐДАН: Котрѣ добрѣ учаться, за тых не треба платити. А Духнович добрѣ учився. А була потому ще одна причина, що вôн за попа йшов.

ВАСИЛЬ: А то яка?

БОҐДАН: Хто за попа учиться, той скорше докôнчить науку, як мѣряльник. Прото давала его мати за попа, бо як докôнчив науку, мôг помагати своѣй матери-вдовицѣ и своим сестрам-сиротам.

ОЛЕНКА: То он и зробив напевно, бо мав доброє серце.

БОҐДАН: Хотѣв зробити, та не дуже мôг. Як докôнчив теолоґію, его верхнôсть дала до канцеларіѣ єпископскоѣ в Пряшовѣ, де таку малу платню доставав, що и сам ледва мôг з неѣ выжити. Прото и не остався вôн тут довго. Покинув сесю службу, и щобы помочи своѣй бѣднôй матери пôшов за учителя до одного жупана, де учив его дѣти и зато

доставав платню з котроѣ мôг и своѣй матери помагати.

ИВАН: А тот жупан в Пряшовѣ жив?

БОҐДАН: Нѣт, то був жупан Петровай в Ужгородѣ.

ОЛЕНКА: Та Духнович в Пряшевѣ жив, там и умер?!?

БОҐДАН: Правда, бо з Ужгороду он знов до Пряшова пôшов. Теперь уже став он каноником и мôг свобôдно посвятитися народнôй роботѣ.

МАРУСЯ: Боґдане, але Духнович був и в Бѣловежѣ!

БОҐДАН: Правду маєш, перед тим як став каноником быв 4 роки и в Бѣловежѣ за приходника. Сесе мѣсто назвав он в своих письмах „Островом Гелены“!

ВАСИЛЬ: Чому то вôн назвав так Бѣловежу?

БОҐДАН: Бо було се маленьке, межи горе забите село, де он дуже зле почувався. Вôн там мусѣв тяжко бѣдовати, прото и назвав єго островом выгнаня“ на ту форму, як и Наполеон французский чѣсарь був во выгнаню на „островѣ Гелены“.

ИВАН: Боґдане! Я чув, що Духнович и арестованый був?

БОГДАН: Так є! В роцѣ 1848, в часѣ мадярскоѣ революціѣ зато, що був добрым Русином, Мадяре арестовали єго и в кайданах босого провадили вздовж города. Се дуже красно описав в однôм стиху наш молодый поета Василь Гренджа-Донскій.

МАРУСЯ: Я читала той стих. Он называєся: „Арестованя Духновича“.

ГАФѢКА: А довго быв вôн в арештѣ?

БОГДАН: Нѣт! Жандаре не мотли найти против него жадного доказу и по 10-дневном арештѣ вôн знов вернувся до Прятова.

ГАФЪКА: Бѣдный Духновичъ, як много терпѣв он.

ИВАН: А коли почав Духиович писати?

БОГДАН: Вже коли жив в Ужгородѣ почав був писати. Но найбо́льше писав во́н у Пряшовѣ. Одсѣ выдав он перший збо́рник своих стихов по́д назвою „Поздравленіе русинов“. В сѣм збо́рнику є его найкрасшій стих: „Я русин быв, єсьм и буду“.

ИВАН: Он неганьбився назвою „Русин“, як то днесь многѣ роблять.

МАРУСЯ: То и не є Русин, котрый ганьбится тою назвою. Той є зрадником нашого руського народа.

ИВАН: А много стихо́в во́н написав Богдане?

БОГДАН (показує книжку): Се повна его стихами. А ще и не суть всѣ зо́бранѣ. Много є ще по архивах и библіотеках. Но он писав не лиш стихи. Написав для руських дѣтей Азбуку и Граматику; для возрослых „Хлѣб души“, для учителѣв „Педаго́ґику“, а для народа драму „Добродѣтель превышшает богатство“.

ВАСИЛЬ: Се та драма, котру у нас грали великѣ хлопцѣ в мясницях?

ОЛЕНА: В котрой Петро Алексишин був Федором?

БОГДАН: Тота сама. Є се дуже красна драма взята з народного житя. Он там дуже красно описує, як гордо́сть и пышно́сть нищить богатого человѣка, а добродѣтель перевысшае и богатство.

ИВАН: Як много працював во́н для нашого руського народа.

БОГДАН: Много робив, а робив аж до своєѣ смерти, котра постигла его 29. марта 1865.

МАРУСЯ: Умер Духновичъ, але не умер его дух но розбудив нове житя в руськом народѣ. Его

слова почув кождый Русин, и пробудився з глубокого сна.

БОҐДАН (перебивае): и пробуджаєся далѣ и живе духом батька про котрого Павлович писав:

Од Поправда аж до Тисы,
Под Бескидом горы, лѣсы
Духновича поминають....

МАРУСЯ: И мы не забудем его нѣколи.

ОЛЕНКА: И любити его будеме на вѣки.

ИВАН: И оддамо честь єго великому духу.

МАРУСЯ: Лиш того вôн и просить, коли в послѣднôй пѣснѣ спѣвае:

„Сами здоровѣ спѣвайте,
И на батька памятайте".

БОҐДАН: Та помянѣм єго сейчас, оддайме ему честь.

ДѢТИ: Як? як?

БОҐДАН: Маю єго портрет.... приберѣм в цвѣты и заспѣваймо.

ДѢТИ: Добре, добре!

МАРУСЯ: Продекламуйме даскôлько его стихôв и заспѣваймо народнѣ пѣснѣ.

ОЛЕНА: А може и марш Духновича заспѣвалибысьмо.

ДѢТИ: Добре, добре!

БОҐДАН: То бѣжѣть по цвѣты.

ДѢТИ: Бѣжимо, бѣжимо (выбѣгають).

(За сценою чути голосы дѣтей. На сценѣ остаються лиш Боґдан и Иван).

ИВАН: Правда Боґдане, Духнович був народным поэтом.

БОҐДАН: Так є Иване. Он робив для руського народа. Єго одиноким, горячим желанєм было видѣти свобôдным и щасливым наш руськiй народ.

ИВАН: Однѣ кажуть, що он писав по великоруськи.

БОҐДАН: Он писав для руського народа по руськи. Любив он и великороссов, що заповѣдає и нам, але найлучше любив свой рôдный руський нарôд. А мы маємо ити его слѣдами.

ИВАН: Так е. Маємо ити, и будемо все ити слѣдами Батька Духновича.

(Дѣти выбѣгають на сцену з цвѣтами и вѣнком з дубового листя. Боґдан умѣщує на деревѣ образ Духновича, обкладують образ вѣнком и квѣтками).

БОҐДАН: Дѣти, теперь присягнѣм перед батьком, що все будемо ити его слѣдами, будемо учитися, щобы быти на хосен нашому народови.

ДѢТИ: Присягаемо!

БОҐДАН: Говорѣть всѣ за мною: Благослови нас Батьку, щобы мы ишли все тою дорогою, котру ты нам указав и щобы служили вѣрно свому руському народови аж до смерти. Амѣнь".

МАРУСЯ: А теперь спѣваймо и декламуймо!

ИВАН: Зачинайме пѣснею. Може бы Оленка заспѣвала, она маѣ красный голос.

(Всѣ стають в пôвкруг до образа Духновича. Оленка спѣвае:

„Боже вышний отче народов ...."

(Коли одспѣвае раз, тодѣ од слов: **„Лучшу долю да увнает"....** повторяють усѣ дѣти).

Потому Богдан ступае пôд образ и декламуе: **„Послѣдня моя пѣснь"**. По декламаціи Богдана Василь декламуе: **„Радуйтеся соколята"....** По

декламаціи Василя всѣ дѣти спѣвають: „Руський марш Духновича: „**Руськи дѣти вам свѣтает**“ при том обойдуть раз сцену и выходять по парѣ вон, при чом

ЗАСЛОНА СПАДАЄ.

КОНЕЦЬ.

БИБЛІОТЕКА НОВИНКИ

„НАШ РОДНЫЙ КРАЙ“.

Накладом новинки „Наш Родный Край“ до сего часу выйшли книжки:

	Цѣна Кч.
1. Учительскій Алманах 1922—23 . .	14·—
2. Учительскій Алманах 1923—24 . .	8.—
3. А. М. Казки	4·—
4. Т. Злоцкій: Выбор из поезій . . .	4·—
5. Ербен: Три золотѣ волосы. Розпродано.	
6. Карафіят-Коханый: Хробачки . . .	7·—
7. Свѣтла-Ворон: Школа моє щастя .	12·—
8. Я. Чермак: Пан Франц из замку .	1.50
9. К. Устянович: Сон Ивасика , . .	1·—
10. Плюмловска-Дворян: Золота гуска .	5·—
11. Беран-Робль-Дворян: Водяник . . .	5—

Предготовленѣ до друку дальшѣ казки и песы.

Книжки можно замовити в Администрациѣ новинки „Наш Родный Край“ — Тячово.

(Под числами 8, 10 и 11. наведенѣ книжки суть песы до дѣточого театру).

Кождый учитель, котрый выховує дѣтей в національном дусѣ, котрый хоче полегшити и оживити свою роботу, повинен розпространяти мѣж школьною молодѣжю новиночку

НАШ РОДНЫИ КРАИ

з прилогою

ВѢНОЧОК

Найлучшій учебник. Найкрасша Читанка.

Выходить щомѣсячно. — Предплата на рок без Вѣночка 6 корон, з Вѣночком 10 корон.

Просѣть указкове число од администрациѣ в Тячовѣ.

Адрес новинки: «Наш Родный Край« — Тячево.

Тысячѣ дѣтей читає одиноку нашу руську дѣточу новинку.

НАШ РОДНЫЙ КРАЙ.

Сотки дѣтей дописує до нашоѣ новинки

Коли ты вѣ ще не знаєш и не читаєш, запроси указкове число. — Коли познаєш, закупиш и предплатиш. — Будеш и ты читати и дописовати. — Не є ты горшій од других руських дѣтей.

Адрес новинки;
„НАШ РОДНЫЙ КРАЙ" — ТЯЧОВО.

97
206
1,86,1

„Виктория", Ужгород.